Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

21. jaanuar 2016*

Liikmesriigi kohustuste rikkumine — Isikute vaba liikumine — Töötajad — ELTL artiklid 45 ja 48 — Vanadushüvitised — Erinev kohtlemine vanuse tõttu — Liikmesriigi alla 45-aastased ametnikud, kes lahkuvad sellest liikmesriigist, et asuda tööle teises liikmesriigis või Euroopa Liidu institutsioonis

Kohtuasjas C-515/14,

mille ese on ELTL artikli 258 alusel 14. novembril 2014 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: H. Tserepa-Lacombe ja D. Martin, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Küprose Vabariik, esindajad: N. Ioannou ja D. Kalli,

kostja,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president R. Silva de Lapuerta (ettekandja), kohtunikud A. Arabadjiev, J.-C. Bonichot, S. Rodin ja E. Regan,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

1 Euroopa Komisjon palub hagiavalduses Euroopa Kohtul tuvastada, et kuna Küprose Vabariik ei ole alates 1. maist 2004 tagasiulatuvalt tunnistanud kehtetuks pensioniseaduse 97 (I)/1997 artiklis 27 sätestatud vanusekriteeriumi, mis pärsib töötajate lahkumist oma päritoluliikmesriigist, et asuda tööle

* Kohtumenetluse keel: kreeka.

teises liikmesriigis, Euroopa Liidu institutsioonis või muus rahvusvahelises organisatsioonis, ning põhjustab ühelt poolt võõrtöötajate, sealhulgas liidu institutsioonide või muu rahvusvahelise organisatsiooni töötajate ja teiselt poolt Küprosel töötavate ametnike vahelist ebavõrdset kohtlemist, on Küprose Vabariik rikkunud ELTL artiklitest 45 ja 48 ning ELL artikli 4 lõikest 3 tulenevaid kohustusi.

Õiguslik raamistik

2 Seaduse 97 (I)/1997 artikli 24 lõige 1 näeb ette:

„Kui ametnik lahkub ametikohalt, et täita avalikke ülesandeid, mis on vastuolus tema varem täidetud ülesannete või ametikohaga, saab ta igal juhul oma teenistuse eest:

a) pensioni artikli 8 alusel (pensionikoefitsient ja kindlasummaline väljamakse), arvestamata viieaastase teenistuse tingimust ja

b) täiendavat pensioni summas, mida ministeeriumi nõukogu peab õiglaseks ja mõistlikuks.”

3 Seaduse artikli 25 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Kui ametnikul, kes on töötanud ametikohal, mis annab õiguse saada pensioni, on lubatud sellelt lahkuda tema peatse asutusse ametisse nimetamise tõttu, teeb Küprose Vabariigi valitsus asutusele hetkel, mil ametnik avalikust teenistusest lahkub, kindlasummalise väljamakse, mis võrdub ühe kaheteistkümnendikuga tema igakuisest palgast, mis annab õiguse saada pensioni, tema lahkumise päeval iga töötatud kuu kohta ning maksab summa, mis võrdub ametniku sissemaksete summaga pensioni ülekandmiseks tema lesele ja tema lastele, millele on liidetud intress, mis on arvutatud vastavalt rahandusministri poolt kindlaks määratud määrale. Sellisel juhul võtab asutus tema avalikku teenistust arvesse, et arvutada teenistuse kestus, mis annab talle õiguse hüvitistele, ja et arvutada lahkumishüvitised, mida tal on asutuselt õigus saada asutuses kehtiva lahkumishüvitiste korra alusel ning mis on sarnane riiklikule penisoniskeemile.”

4 Seaduse 97 (I)/1997 artikli 27 lõige 1 sätestab:

„a) Kui vähemalt 45-aastane ametnik, kes töötab ametikohal, mis annab õiguse saada pensioni, ja kes on teenistuses olnud viis või rohkem aastat [...], esitab teenistusest ennetähtaegselt lahkumise taotluse, mille pädev organ rahuldab, saab ta kohe kindlasummalise väljamakse, millele tal on õigus oma teenistuse eest, samas kui tema pension määratakse kindlaks ja makstakse välja pärast seda, kui ta saab 55-aastaseks [...]. Pension ja kindlasummaline väljamakse arvutatakse vastavalt artiklile 8 (pensionikoefitsient ja kindlasummaline väljamakse) tema palga alusel, mis annab õiguse pensionile tema ennetähtaegselt lahkumise päeval. Pensioni, mida makstakse hetkest, mil asjaomane isik on saanud 55-aastaseks, suurendatakse protsentuaalselt selle võrra, kui palju on olnud pensionide võimalik tõus tema lahkumise kuupäeva ja pensioni maksmise kuupäeva vahelisel ajal [...]

b) Kui ametnik, kes töötab ametikohal, mis annab õiguse saada pensioni, ei täida käesoleva lõigu punktis a ette nähtud teisi tingimusi, kuid oli teenistuses vähemalt kolm aastat, mis annab õiguse saada pensioni, lahkub ametist pädeva organi loal, saab ta kohe pärast oma ametist lahkumist kindlasummalise väljamakse, mis võrdub ühe kaheteistkümnendikuga tema igakuisest palgast, mis annab õiguse saada pensioni iga töötatud kuu kohta.”

5 Pensioniseaduse muutmise seaduse 31 (I)/2012 artikkel 26A näeb ette, et ametnikel, kes töötavad ametikohal, mis annab õiguse saada pensioni avalikus teenistuses, ja kes lahkuvad ametikohalt selleks, et asuda alalisele ametikohale liidu institutsioonis, on õigus lasta Küprose valitsusel kanda liidule üle

summa, mis vastab nende hüvitiste kogumaksumusele, mis nad on omandanud ametnike pensioniskeemi kohaldades ja mida on ajakohastatud kuni tegeliku ülekandmise kuupäevani. Seaduse artikkel 26B näeb ette analoogilise õiguse seoses liidu pensioniskeemi õiguste ülekandmisega riiklikku avaliku teenistuse pensioniskeemi, kui pensioniõigused omandanud liidu ametnik nimetatakse avaliku teenistuse ametikohale, mis annab õiguse saada pensioni. Need sätted, millega muudetakse seadust 97 (I)/1997, jõustusid tagasiulatuvalt alates 1. maist 2004.

6 Seadus 113 (I)/2011 riigi- ja kohaliku omavalitsuse teenistujate pensionihüvitiste kohta (üldised rakendussätted) (L. 113(I)2011) näeb ette, et uued ametnikud, see tähendab need, kes on nimetatud ametisse pärast selle seaduse jõustumist ehk 1. oktoobrist 2011, on hõlmatud teise pensioniskeemiga, mis ei sisalda erinevat kohtlemist vanuse tõttu.

Kohtueelne menetlus

7 Komisjon andis Küprose Vabariigile võimaluse esitada oma seisukohad ja saatis seejärel talle 26. märtsil 2012 põhjendatud arvamuse, heites viimasele ette, et ta ei ole alates 1. maist 2004 tagasiulatuvalt tunnistanud kehtetuks vanusega seotud sätteid, mis on ette nähtud Küprose õigusnormides pensionide kohta, ning seega on rikkunud temale ELTL artiklitega 45 ja 48 ning ELL artikli 4 lõikega 3, koostoimes Euroopa Liidu ametnike personalieeskirjade VIII lisa artikliga 11 lõikega 2, ette nähtud kohustusi. Komisjon palus liikmesriigil võtta põhjendatud arvamuse järgimiseks vajalikud meetmed kahe kuu jooksul selle kättesaamisest.

8 Küprose Vabariigi 28. mai 2012. aasta vastuses põhjendatud arvamusele väidab ta, et kuna õigusnormidesse tehti muudatus, et oleks võimalik sellest liikmesriigist lahkuvate ja liidu institutsiooni teenistusse asuvate ametnike pensioniõigused üle kanda, lõpetas ta nende liidu õiguse sätete kõik võimalikud rikkumised.

9 Kuna komisjon leidis, et see vastus teda täielikult ei rahulda, otsustas ta esitada käesoleva hagi.

Vastuvõetavus

10 Küprose Vabariik väidab, et hagi on vastuvõetamatu osas, milles esitades esimest korda hagiavalduse staadiumis argumendid, mis puudutavad ametnike olukorda, kes on nimetatud teise liikmesriiki ametisse muusse rahvusvahelisse organisatsiooni kui liidu institutsioonid, laiendab see kohtueelse menetlusega piiratud vaidluse eset.

11 Peale selle leiab Küprose Vabariik, et üldiselt võõrtöötajatega seotud etteheited on vastuvõetamatud, kuna need ei ole piisavalt täpsed ning kuna märgukiri ja põhjendatud arvamus peavad võõrtöötajatest riigiametnikena silmas üksnes liidu ametnikke.

12 Tuleb meenutada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on nii, et kuigi on tõsi, et ELTL artikli 258 alusel esitatud hagi ese on piiratud nimetatud artiklis ette nähtud kohtueelse menetlusega ja et seetõttu peavad komisjoni põhjendatud arvamus ja hagi tuginema samadele väidetele, ei tähenda selline nõue ometi, et mõlemas tuleks igal juhul kasutada täpselt sama sõnastust, kui vaidluse eset ei ole laiendatud ega muudetud (vt eelkõige kohtuotsused komisjon *vs.* Saksamaa, C-433/03, EU:C:2005:462, punkt 28; komisjon *vs.* Soome, C-195/04, EU:C:2007:248, punkt 18, ja komisjon *vs.* Madalmaad, C-576/10, EU:C:2013:510, punkt 34).

13 Seega võib komisjon oma esialgseid väiteid hagiavalduses täpsustada, kuid seda siiski tingimusel, et see vaidluse eset ei muuda (vt kohtuotsus komisjon *vs.* Soome, C-195/04, EU:C:2007:248, punkt 18 ja seal viidatud kohtupraktika).

14 Käesolevas asjas komisjon ei laiendanud ega muutnud hagi eset, nagu see oli piiratud kohtueelse menetlusega.

15 Nimelt esiteks, nagu komisjon repliigis märkis, ei taotletud viitega riigiametnikele, kes on nimetatud ametisse muusse rahvusvahelisse organisatsiooni kui liit, mis asub teises liikmesriigis kui Küprose Vabariik, mitte hagi eseme laiendamist, vaid sellega püüti üksnes illustreerida ELTL artikli 45 kohaldamist sellise liidu kodaniku olukorrale, kes töötas ajavahemiku sellise teise liikmesriigi territooriumil asuvas rahvusvahelises organisatsioonis, et saada õigus vanaduspensionile.

16 Sellega seoses tuleb aga tõdeda, et nii oma märgukirjas kui ka põhjendatud arvamuses ning oma hagis tõstatas komisjon ELTL artikli 45 rikkumise seetõttu, et on piiratud võõrtöötajate vaba liikumist, kelle hulka nimetatud ametnikud kuuluvad.

17 Teiseks, kuigi märgukirjas, põhjendatud arvamuses ja hagis sisalduvad tõesti argumendid selliste võõrtöötajate konkreetse olukorra kohta, kes on tööl liidu institutsioonides, on komisjon sellegipoolest nii kohtueelses menetluses kui ka oma hagis väitnud, et Küprose õigusnormid piiravad võõrtöötajate vaba liikumist üldises tähenduses, piiramata oma väidet üksnes võõrtöötajatega, kes lahkuvad Küproselt, et töötada liidu institutsioonides.

18 Neil asjaoludel on komisjoni hagi tervikuna vastuvõetav.

Hagi

Poolte argumendid

19 Komisjon väidab, et kuna seaduse 97 (I)/1997 artikli 27 lõike 1 kohaselt saab alla 45-aastane ametnik, kes lahkub Küprose avalikust teenistusest, et töötada muus liikmesriigis kui Küprose Vabariik või täita ülesandeid liidu institutsioonis või muus rahvusvahelises organisatsioonis, üksnes kindlasummalise väljamakse ja kaotab oma tulevased pensioniõigused, samas kui ametnik, kes jätkab töötamist Küprosel või kes lahkub oma ametikohalt avalikus teenistuses selleks, et täita teatud avalikke ülesandeid samas liikmesriigis, või kes on tööle võetud Küprose avalik-õiguslikku isikusse, säilitab need õigused, on see säte võõrtöötajate suhtes ebasoodsam võrreldes töötajatega, kes töötavad üksnes Küprosel.

20 Komisjoni sõnul kohtleb see säte erinevalt töötajaid, kes ei ole kasutanud õigust vabale liikumisele, ning võõrtöötajaid viimaste kahjuks, kuna pensioniõiguste kaotamine puudutab üksnes töötajaid, kes on kasutanud oma õigust vabale liikumisele.

21 Isegi kui seda sätet kohaldatakse vahet tegemata, võib selline säte pärssida töötajate lahkumist oma päritoluliikmesriigist, et tegeleda majandustegevusega teises liikmesriigis või liidu institutsioonis, ning seega on tegemist töötajate vaba liikumise piiranguga, mis on ELTL artikliga 45 keelatud.

22 Samuti on komisjon arvamusel, et seaduse 97 (I)/1997 artikli 27 lõige 1 võtab võõrtöötajalt võimaluse saada kasu kõikide kindlustusperioodide kokkuliitmisest ega taga selle töötaja ühtset tööstaaži sotsiaalkindlustuse valdkonnas, nagu nõuab ELTL artikkel 48.

23 Komisjon märgib, et seaduse 113 (I)/2011 vastuvõtmine ei mõjuta asjaolu, et artikli 27 lõiget 1 kohaldatakse jätkuvalt ametnikele, kes asusid tööle enne 1. oktoobrit 2011, mis on selle seaduse jõustumise kuupäev.

24 Muu hulgas leiab komisjon, et vanusekriteerium, mis on ette nähtud seaduse 97 (I)/1997 artiklis 27, pärsib Küprose riigiametnike riigi avalikust teenistusest lahkumist enne, kui nad on saanud 45-aastaseks, et töötada liidu institutsioonis, kuna juhul, kui nad võtavad vastu ametikoha institutsioonis, kaotavad nad võimaluse saada riikliku sotsiaalkindlustusskeemi raames vanadushüvitist, millele neil oleks olnud õigus, kui nad ei oleks seda ametikohta vastu võtnud, mis aga ei ole ELTL artiklit 45 ja ELL artikli 4 lõiget 3 arvestades lubatud.

25 Lõpuks väidab komisjon, et Küprose Vabariigi esitatud põhjendus ei ole otse seotud käesolevas asjas kõnealuse vanuselise diskrimineerimisega, et liikmesriik ei esita oma väite põhjendamiseks ühtegi tõendit ja lisaks ei saa puhtmajanduslikud kaalutlused olla ülekaalukas üldine huvi, mis põhjendaks EL toimimise lepinguga tagatud põhivabaduse piirangut.

26 Küprose Vabariik väidab, et ELTL artikkel 48 ei ole kohaldatav ning et see ei saa olla komisjoni hagi alus, kuna sisuliselt on nii, et kuigi see artikkel on õiguslik alus, mis võimaldab võtta meetmeid, mis reguleerivad kõigis eri liikmesriikides täitunud kindlustusperioodide arvessevõtmist, ei teki sellega iseenesest õigust nende perioodide arvessevõtmisele.

27 Liikmesriigi sõnul ei kohaldata alates seaduse 31 (I)/2012 vastuvõtmisest, mis jõustus tagasiulatuvalt 1. maist 2004, seaduse 97 (I)/1997 artiklis 27 ette nähtud vanusekriteeriumi enam ametniku lahkumisele, et täita ametniku ametikohta liidu institutsioonis, ja vastupidi.

28 Küprose Vabariik leiab, et peale selle, et ametnikku, kes lahkub Küprose avalikust teenistusest liidu institutsioonides ametikoha täitmiseks, ei kohelda erinevalt, koheldakse seda ametnikku just vastupidi soodsamalt kui ametnikku, kes lahkub Küprose avalikust teenistusest, et töötada teise Küprose tööandja juures, kuna viimati nimetatud ametnikul ei ole võimalust oma pensioniõigusi üle kanda.

29 Pealegi väidab liikmesriik, et seaduse 97 (I)/1997 artiklit 27 kohaldatakse vahet tegemata nii töötajatele, kes on kogu aja töötanud oma liikmesriigis, kui ka nende töötajate suhtes, kes on töötanud teises liikmesriigis, ja seda sõltumata nende kodakondsusest.

30 Küprose Vabariigi sõnul toob see artikkel kaasa hüvitise kaotamise mitte õiguse vabale liikumisele kasutamise tõttu, vaid töötaja otsuse tõttu lahkuda riigiteenistusest ja vastavast kutsealasest sotsiaalkindlustusskeemist.

31 Lõpuks on Küprose Vabariik seisukohal, et erinevused sotsiaalkindlustushüvitiste andmise tingimustes võivad seada ohtu Küprose süsteemi tasakaalu, mistõttu isegi siis, kui see artikkel kehtestab piirangu töötajate vabale liikumisele, on see piirang õigustatud, kuna sellega püütakse proportsionaalsuse põhimõtet järgides tagada ametnike kutseskeemi tasakaalu.

Euroopa Kohtu hinnang

32 Kõigepealt tuleb tagasi lükata Küprose Vabariigi argument, et ELTL artikkel 48 ei saa olla komisjoni hagi alus.

33 Nimelt vastupidi selle liikmesriigi väidetule ei tähenda asjaolu, et see artikkel on õiguslik alus meetmete võtmiseks, millega tagatakse töötajate vaba liikumine, eelkõige kehtestades korra, millega kindlustatakse töötajatele kõigis eri liikmesriikides täitunud kindlustusperioodide arvessevõtmine, seda, et selle artikli tõstatamine ei ole käesoleva hagi raames asjakohane.

34 Euroopa Kohus on juba otsustanud, et ELTL artikkel 48, mille eesmärk on aidata kaasa võõrtöötajate võimalikult suure liikumisvabaduse saavutamisele (vt kohtuotsus da Silva Martins, C-388/09, EU:C:2011:439, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika), tähendab eelkõige seda, et võõrtöötajad ei

tohi kaotada õigust saada sotsiaalkindlustushüvitisi ega tohi neid saada vähendatud määras seetõttu, et nad on kasutanud neile aluslepinguga antud õigust vabalt liikuda (vt kohtuotsused Nemec, C-205/05, EU:C:2006:705, punkt 38, ja Bouman, C-114/13, EU:C:2015:81, punkt 39).

35 Peale selle on Euroopa Kohus samuti teinud otsuse, et kokkuliitmise taotluse saab rahuldada ELTL artikleid 45–48 otse kohaldades, ilma et oleks vaja kohaldada vastavalt viimati nimetatud artiklile nõukogu poolt vastuvõetud kooskõlastamise eeskirju (vt selle kohta kohtuotsus Vougioukas, C-443/93, EU:C:1995:394, punkt 36).

36 Lisaks tuleb märkida, et komisjoni hagi ei tugine üksnes, põhiliselt või ülekaalukalt ELTL artiklile 48, vaid tugineb ELTL artiklis 45 ette nähtud töötajate vaba liikumise õiguse rikkumisele, koostoimes ELTL artikli 48 ja ELL artikli 4 lõikega 3.

37 Järelikult tuleb analüüsida, kas komisjoni hagis esile toodud Küprose õigusnormid on nende kolme sättega kooskõlas.

38 Kuigi liikmesriigid säilitavad pädevuse korraldada oma sotsiaalkindlustussüsteemi, peavad nad siiski selle pädevuse teostamisel austama liidu õigust, eriti töötajate vaba liikumist ja asutamisvabadust puudutavaid aluslepingu sätteid (vt kohtuotsus Gouvernement de la Communauté française ja gouvernement wallon, C-212/06, EU:C:2008:178, punkt 43).

39 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt on isikute vaba liikumist käsitlevate aluslepingu sätete eesmärk hõlbustada igasugust liidu kodanike kutsetegevust kogu liidu piires ning nendega on vastuolus meetmed, mis võivad seada niisuguseid kodanikke ebasoodsamasse olukorda, kui nad soovivad tegelda majandustegevusega teise liikmesriigi territooriumil. Selles kontekstis on liikmesriikide kodanikel eelkõige õigus, mille annab neile vahetult alusleping, lahkuda oma päritoluriigist ja minna mõne teise liikmesriigi territooriumile ja seal elada, et tegelda seal majandustegevusega (vt eelkõige kohtuotsused Bosman, C-415/93, EU:C:1995:463, punktid 94 ja 95; Ritter-Coulais, C-152/03, EU:C:2006:123, punkt 33; Gouvernement de la Communauté française ja gouvernement wallon, C-212/06, EU:C:2008:178, punkt 44; Casteels C-379/09, EU:C:2011:131, punkt 21, ja Las, C-202/11, EU:C:2013:239, punkt 19).

40 Kuigi liidu esmane õigus tõesti ei taga kindlustatule, et liikumine teise liikmesriiki ei mõjuta tema sotsiaalkindlustust, eelkõige haigushüvitisi ja vanaduspensioni, kuna sõltuvalt erinevustest liikmesriikide süsteemide ja õigusnormide vahel võib selline liikumine olla asjaomase isiku jaoks seoses sotsiaalkindlustusega erinevatel juhtudel enamal või vähemal määral soodsam või ebasoodsam, nähtub kindlalt väljakujunenud kohtupraktikast siiski, et juhul, kui liikmesriigi õigusnormide kohaldamine on ebasoodsam, on need õigusnormid liidu õigusega kooskõlas ainult siis, kui need ei sea kõnealust töötajat ebasoodsamasse olukorda võrreldes nende töötajatega, kes tegutsevad ainult selles liikmesriigis, kus need normid kehtivad, ning kui need ei kohusta lihtsalt tasuma kasutuid sotsiaalkindlustuse makseid (vt kohtuotsus Mulders, C-548/11, EU:C:2013:249, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).

41 Nii on Euroopa Kohus korduvalt asunud seisukohale, et ELTL artiklite 45 ja 48 eesmärki ei saavutata, kui võõrtöötajad, kes on kasutanud vaba liikumise õigust, kaotavad sellised sotsiaalkindlustushüvitised, mis on neile tagatud ainult ühe liikmesriigi õigusaktide alusel (vt eelkõige kohtuotsused Gouvernement de la Communauté française ja gouvernement wallon, C-212/06, EU:C:2008:178, punkt 46; da Silva Martins, C-388/09, EU:C:2011:439, punkt 74, ja Mulders, C-548/11, EU:C:2013:249, punkt 46).

42 Lisaks nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et ELTL artiklite 45–48 eesmärk on eelkõige vältida seda, et töötajat, kes on vaba liikumise õigust kasutades omanud töökohti rohkem kui ühes liikmesriigis, koheldaks ilma objektiivse põhjenduseta ebasoodsamalt kui töötajat, kes on töötanud ainult ühes liikmesriigis (vt kohtuotsus da Silva Martins, C-388/09, EU:C:2011:439, punkt 76).

43 Käesolevas asjas ilmneb Euroopa Kohtule esitatud toimikust, et kohaldades seaduse 97 (I)/1997 artikli 27 lõiget 1, koostoimes seaduse artiklitega 24 ja 25, saab alla 45-aastane ametnik, kes lahkub Küprose avalikust teenistusest, et töötada muus liikmesriigis, liidu institutsioonis või muus rahvusvahelises organisatsioonis, kohe kindlasummalise väljamakse ja kaotab õiguse pensioniõiguste kokkuliitmisele, kindlaksmääramisele ja maksmisele, kui ta on saanud 55-aastaseks, samas kui ametnik, kes jätkab sel ametikohal või kes lahkub ametist teiste avalike ülesannete täitmiseks Küprosel, saab kohe selle väljamakse ja säilitab õiguse.

44 Sellega seoses tuleb märkida, et isegi kui seadus 113 (I)/2011 näeb ette, et „uued ametnikud", see tähendab need, kes on nimetatud ametisse pärast 1. oktoobrit 2011, on hõlmatud teise pensioniskeemiga, mis ei sisalda sellist erinevat kohtlemist vanuse tõttu, kohaldatakse – nagu väidab komisjon, ilma et Küprose Vabariik oleks sellele vastu vaielnud – eelmist korda ehk seadusega 97 (I)/1997 ette nähtud korda sellegipoolest jätkuvalt enne seda kuupäeva ametisse nimetatud ametnikele, sealhulgas nendele, kes on juba ametist lahkunud.

45 Sellest tuleneb, et käesolevas asjas võivad kõnealused Küprose õigusnormid piirata või muuta vähem atraktiivseks asjaomastele Küprose ametnikele nende vaba liikumise õiguse teostamise. Nimelt võivad need õigusnormid pärssida päritoluliikmesriigi avaliku teenistuse ametikohalt lahkumist, et töötada muu liikmesriigi territooriumil, liidu institutsioonis või muus rahvusvahelises organisatsioonis, ning seega on tegemist töötajate vaba liikumise piiranguga, mis on ELTL artikliga 45 põhimõtteliselt keelatud.

46 Mis puudutab Küprose Vabariigi argumenti, mille kohaselt käesolevas asjas kõnealused õigusnormid ei ole ebasoodsamad võõrtöötajatele, kuna neid kohaldatakse vahet tegemata kõikidele töötajatele, kes valivad Küprose avalikust teenistusest lahkumise, et töötada oma päritoluliikmesriigis või teises liikmesriigis, siis tuleb meenutada, et selleks et meede piiraks vaba liikumist, ei pea see tingimata põhinema asjassepuutuvate isikute kodakondsusel ja selle mõju ei pea isegi olema niisugune, et soodustab riigi enda töötajaid või asetab ebasoodsamasse olukorda ainult teiste liikmesriikide kodanikud, mitte riigi enda töötajad. Piisab, kui kasulik meede soodustab teatud isikute kategooriaid, kes kõnealuses liikmesriigis kutsealaselt tegutsevad (vt kohtuotsus Gouvernement de la Communauté française ja gouvernement wallon, C-212/06, EU:C:2008:178, punkt 50 ja seal viidatud kohtupraktika).

47 Kuigi on tõsi, et käesolevas asjas kõnealuseid õigusnorme kohaldatakse nii Küprose ametnikele, kes valivad ametist lahkumise, et töötada erasektoris nende päritoluliikmesriigis, kui ka nendele, kes lahkuvad ametist ja sellest liikmesriigist, et töötada teises liikmesriigis, liidu institutsioonis või muus rahvusvahelises organisatsioonis, võivad need õigusnormid sellegipoolest piirata viimati nimetatud kategooria riigiametnike vaba liikumist, takistades neid või pärssides nende päritoluliikmesriigist lahkumist, et võtta vastu ametikoht teises liikmesriigis, liidu institutsioonis või muus rahvusvahelises organisatsioonis. Sellised õigusnormid mõjutavad otse Küprose riigiametnike juurdepääsu tööturule teistes liikmesriikides peale Küprose Vabariigi ning need võivad seega piirata töötajate vaba liikumist (vt selle kohta kohtuotsus Bosman, C-415/93, EU:C:1995:463, punktid 98–100 ja 103).

48 Pealegi ei kõrvalda seadusesse 97 (I)/1997 seadusega 31 (I)/2012 tehtud muudatused, mis jõustusid tagasiulatuvalt alates 1. maist 2004 ja mis eelkõige näevad ette, et ametnikel, kes töötavad ametikohal, mis annab õiguse saada pensioni Küprose avalikus teenistuses, ja kes lahkuvad ametikohalt selleks, et asuda alalisele ametikohale liidu institutsioonis, on õigus lasta Küprose valitsusel kanda liidule üle summa, mis vastab nende hüvitiste kogumaksumusele, mis nad on omandanud ametnike pensioniskeemi kohaldades, igasuguseid piiranguid asjaomaste ametnike vabale liikumisele, kuna need muudatused ei käsitle nende isikute olukorda, kes viimati nimetatud ametnike hulgast ei vali pensioniõiguste ülekandmist. Nimelt, kui need riigiametnikud lahkuvad ametist või on lahkunud ametist Küprose avalikus teenistuses enne 45-aastaseks saamist, kaotavad nad oma pensioniõigused.

49 Sellega seoses ei sea asjaolu, mille esitab Küprose Vabariik ja mille kohaselt need ametnikud võivad peale seaduse 97 (I)/1997 alusel kindlasummalise väljamakse saamist samuti saada sotsiaalkindlustusseaduse 59 (I)/2010 alusel pensioni, kui nad vastavad viimati nimetatud seadusega ette nähtud tingimustele, kahtluse alla käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis esile toodud piirangu olemasolu.

50 Nimelt märkis komisjon oma repliigis, ilma et Küprose Vabariik oleks talle selles punktis vastu vaielnud, et erinevalt ametnikust, kes lahkub ametist pärast 45-aastaseks saamist ja kellel on õigus pensionile seaduse 97 (I)/1997 ja seaduse 59 (I)/2010 alusel, ei ole ametnikul, kes on ametikohal, mis annab õiguse saada pensioni Küprose avalikus teenistuses, ja kes otsustab avalikust teenistusest lahkuda enne, kui ta on saanud 45-aastaseks, et töötada ametikohal liidu institutsioonis ilma pensioniõigusi üle kandmata, õigust pensionile seaduse 97 (I)/1997 alusel.

51 Seega võivad Küprose õigusnormid pärssida viimati nimetatud kategooria riigiametnike lahkumist Küproselt, et töötada liidu institutsioonis, kuna institutsioonis töökohta vastu võttes kaotaksid nad õiguse saada vanadushüvitist siseriikliku sotsiaalkindlustusskeemi alusel, millele neil oleks olnud õigus siis, kui nad kõnealust töökohta vastu ei oleks võtnud (vt selle kohta kohtuotsused My, C-293/03, EU:C:2004:821, punkt 47; Rockler, C-137/04, EU:C:2006:106, punkt 19, ja Öberg, C-185/04, EU:C:2006:107, punkt 16).

52 Peale selle aga, et tegemist on ELTL artikliga 45 keelatud piiranguga, ei saa sellist tagajärge heaks kiita, arvestades liikmesriikide lojaalse koostöö ja abistamise kohustust liidu suhtes, mis on väljendatud ELL artikli 4 lõikes 3 liikmesriikidele pandud kohustuses lihtsustada liidu eesmärkide täitmist (vt selle kohta kohtuotsus My, C-293/03, EU:C:2004:821, punkt 48).

53 Mis puudutab Küprose Vabariigi esitatud argumenti, et seaduse 97 (I)/1997 artikli 27 sätetest tulenev töötajate vaba liikumise piirang on põhjendatud asjaoluga, et erinevused sotsiaalkindlustushüvitiste andmise tingimustes võivad seada ohtu süsteemi tasakaalu ja nende sätete eesmärk on seda tasakaalu hoida, järgides proportsionaalsuse põhimõtet, siis tuleb meenutada, et puhtmajanduslikke kaalutlusi ei saa pidada ülekaalukaks üldiseks huviks, mis võib õigustada aluslepinguga tagatud põhivabaduse piiramist (vt kohtuotsused Verkooijen, C-35/98, EU:C:2000:294, punkt 48; Kranemann, C-109/04, EU:C:2005:187, punkt 34, ja Thiele Meneses, C-220/12, EU:C:2013:683, punkt 43), samas kui siseriiklike õigusnormidega võib põhivabadust õigustatult piirata juhul, kui kõnealuse piirangu tingivad üldise huvi eesmärgist lähtuvad majanduslikud kaalutlused (vt kohtuotsus Essent jt, C-105/12–C-107/12, EU:C:2013:677, punkt 52). Seega ei saa välistada, et sotsiaalkindlustusskeemi finantstasakaalu tõsise kahjustamise oht võib kujutada ülekaalukat üldist huvi, mis võib õigustada aluslepingu nende sätete kahjustamist, mis puudutavad töötajate vaba liikumise õigust (vt selle kohta kohtuotsus Kohll, C-158/96, EU:C:1998:171, punkt 41).

54 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt peavad liidu õiguses kehtestatud põhimõttest erandit tegevad pädevad ametiasutused igal konkreetsel juhul siiski tõendama, et see meede on eesmärgi saavutamise tagamiseks sobiv ega lähe kaugemale, kui on selle eesmärgi saavutamiseks vajalik. Liikmesriigi poolt esitamisele tulla võivate õigustustega peavad seega kaasnema selle liikmesriigi poolt vastu võetud piirava meetme sobivuse ja proportsionaalsuse analüüs ning täpsed tõendid tema argumentide põhjendamiseks. On oluline, et selline objektiivne, üksikasjalik ja arvandmeid sisaldav analüüs peab suutma tõendada tõsiste, kokkulangevate ja tõendusväärtusega andmete alusel, et tegelikult esineb oht sotsiaalkindlustusskeemi tasakaalule (vt eelkõige kohtuotsused komisjon *vs.* Belgia, C-254/05, EU:C:2007:319, punkt 36, ja Bressol jt, C-73/08, EU:C:2010:181, punkt 71).

55 Siinkohal tuleb aga tõdeda, et käesoleval juhul sellist tõendamist ei ole toimunud. Nimelt piirdub Küprose Vabariik viitega sotsiaalkindlustusskeemi tasakaalustamatuse ohule ja kinnitusega, et asjaomased õigusnormid vastavad proportsionaalsuse tingimusele, millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis.

56 Järelikult ei ole asjaomane töötajate vaba liikumise piirang põhjendatud.

57 Seega tuleb komisjoni hagi tunnistada põhjendatuks.

58 Neil asjaoludel tuleb tuvastada, et kuna Küprose Vabariik ei ole alates 1. maist 2004 tagasiulatuvalt tunnistanud kehtetuks seaduse 97 (I)/1997 artiklis 27 sätestatud vanusekriteeriumi, mis pärsib töötajate lahkumist oma päritoluliikmesriigist, et asuda tööle teises liikmesriigis, liidu institutsioonis või muus rahvusvahelises organisatsioonis, ning põhjustab ühelt poolt võõrtöötajate, sealhulgas liidu institutsiooni või muu rahvusvahelise organisatsiooni töötajate ja teiselt poolt Küprosel töötavate ametnike vahelist ebavõrdset kohtlemist, on Küprose Vabariik rikkunud ELTL artiklitest 45 ja 48 ning ELL artikli 4 lõikest 3 tulenevaid kohustusi.

Kohtukulud

59 Vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja Küprose Vabariik on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud temalt välja mõista.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

1. **Kuna Küprose Vabariik ei ole alates 1. maist 2004 tagasiulatuvalt tunnistanud kehtetuks pensioniseaduse 97 (I)/1997 artiklis 27 sätestatud vanusekriteeriumi, mis pärsib töötajate lahkumist oma päritoluliikmesriigist, et asuda tööle teises liikmesriigis, liidu institutsioonis või muus rahvusvahelises organisatsioonis, ning põhjustab ühelt poolt võõrtöötajate, sealhulgas Euroopa Liidu institutsiooni või muu rahvusvahelise organisatsiooni töötajate ja teiselt poolt Küprosel töötavate ametnike vahelist ebavõrdset kohtlemist, on Küprose Vabariik rikkunud ELTL artiklitest 45 ja 48 ning ELL artikli 4 lõikest 3 tulenevaid kohustusi.**

2. **Mõista kohtukulud välja Küprose Vabariigilt.**

Allkirjad